

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Tertia, Qva Continentvr Hermiae Sozomeni
Salaminij lib. 9. Euagrij Scholastici Epiphanensis lib. 6

Christopherson, John

[Köln], 1569

De libertate D. Ambrosii, qua apud imperatorē Theodosium in loquendo
vsus est. item de cæde Theßalonicæ facta, denique enarratio aliquot
præclarè factorum sancti Ambrosii. Capvt XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12718

bat: Aiunt porro præcedente nocte, post quam succedente die seditio mota fuit. Spectrum mulieris fuisse visum magnitudine inuisitatum & aspectu horrendum, quod quidem in sublimi per ciuitatis plateas discurrens aëre diuerberaret flagello horrifono, vt quemadmodum ad iram feras incitant ij, qui ad huiusmodi spectacula operam suam nauant, ita hanc seditionem Dæmonum insidijs genius aliquis malus commouerit. Ac fuisset sane cædes ingens consecuta, nisi iram suam Imperator sacrae supplicationis reuerentia motus, remisisset.

De libertate D. Ambrosii, qua apud imperatorē Theodosium in loquendo vsus est. item de cæde Theſalonica facta, denique enarratio aliquot præclarè factorum sancti Ambrosii.

CAPVT XXIIII.

Postquam igitur omnia illi instructa essent, quæ ad bellum necessaria erant. Honorium Iuniorem filium suum Cæsarem declarat. Arcadium enim iam antea inaugurauerat. utroque autem filio Constantinopoli relicto prope cum exercitibus ex oriente ad occidentales imperij regiones festinabat, sequebaturque ipsum ingens auxiliarium manus ex barbaris, Istri accolis: Fertur autem quod cum egressus Constantinopoli ad septimum miliare peruenisset, Deo preces nuncuparit in ecclesia illa, quam in honorem Iohannis Baptistæ cõstruxerat, ac petierit vt expeditionis istius alea tum sibi tum exercitui suo, tum Romanis omnibus foeliciter caderet, & auxiliarem sibi inuocauerit, ipsum Baptistam: Hec igitur precatus in Italiam contendit, & irruptione in Alpes facta primas custodias occupat, superato autem transitu cacumine, vbi ad descensum peruenisset, videt planitiem equitibus ac peditibus refertam, & non procul istinc à tergo multos & hostibus in vertice montis tum quiescentes. cum igitur primi transgressi cum hostibus in campo iam pedem contulisset, ac pugna acris & anceps mota esset, adhuc autem superesset exercitus, considerans quantum quidem ad humanas vires attineret, suos, quantumuis cupiant, saluari non posse, siquidem & illi irruerent, qui montis cacumen à tergo

Z iij occu

SOZOMENI HISTOR.

occuparāt, pronus in terram prolapsus orabat. ac Deus est
 confestim exaudiuit, sicut comprobauit euētus: siquidem
 duces istorum, qui montis verticem tenebant, missis qui-
 busdam, nunciarūt, se illi auxilio venturos esse, siquidem
 apud eum in dignitate futuri sint, cum igitur nec chartam
 nec atramentum petiitum reperiret, accepta tabula, quam
 ex astātibus quidā forte habebat, adsignauit illis præclari
 ac digni exercitus præfecturam, quam apud ipsum sint cō-
 secuturi, siquidem promissa adimpleuerint. Quocirca &
 illi accepta hac conditione Imperatori iunguntur: Adhuc
 autem neutra parte cedēte, sed pugna in campo etiamnum
 vtrimque æqualiter feruente, ex aduerso in hostes illapsus
 vētus inuitatus, & qualē antea nunquam cognouimus, a-
 ciem eorum dirupit, tela verò & spicula in Romanos eia-
 culata, velut ex solido repercussa, in eorum corpora con-
 uertit, qui emiserant, & scuta eorum de manibus excussa
 cum puluere & illuue aduersus ipsos volutauit: Nudati
 itaque armis plerique eorum euestigio trucidati sunt,
 plerique ad exiguum tempus fuga saluati, non multo post
 capti sunt: Eugenius autem ad pedes Imperatoris accurrens
 vt seruaretur supplicabat, sed interim dum supplicaret, a
 milite quopiā capite trūcatus est. Arbogastes verò fugiēs
 post pugnam sibi ipse manus intulit: Fertur autem quod
 eo tempore, quo pugna hæc committeretur, ex eo templo
 Dei, quod erat in Hebdomo, in quo preces fuderat Impe-
 rator, egressus Dæmon quidam subreptus in sublime Io-
 hanni Baptistæ sit conuitiatus, & capitis obruncationem
 exprobrarit, magnaue voce clamarit. Tu ne me vincis, &
 exercitui meo insidiaris? huic rei qui forte præsentēs ad-
 erant, cum magnum esset apud omnes studiū de bello vel
 audire aliquid vel dicere noui, obstupefacti, adnotarunt,
 eundem hunc fuisse diem, quo hunc euentum belli exti-
 tisse, non multo post ab ijs cognouerunt, qui pugnae in-
 terfuerant: Atque hæc quidem sic esse acta dicuntur. Im-
 perator autem sublato Eugenio, cum Mediolanum venis-
 set, ad ecclesiam processit, vt oraret, sed cum iam ad osti-
 um peruenisset, occurrit ei Ambrosius eius ciuitatis epis-
 copus, & apprehensa illius purpura, in præsentia populi,
 hunc gradum inquit, homini enim ob peccata prophano,
 & ma-

& manus innoxio sanguine commaculatas habenti fas nō est, antequam pœnitentiam egerit, vel sacrum ingredi solium, vel ad diuinorum Mysteriorum communionem admitti: Imperator libertatem sacerdotis admiratus cogitationibus conscientiam accusantibus regressus est. pœnitentia compunctus: Erat autem peccati insimulatio huiusmodi: Botherichæ tum temporis apud Illyrios militū præfecti auriga, pincernam Domini impudicè intuitus de stupro interpellarat, eaque de causa compræhensus in vinculis erat. Instante autem solenni equestri certamine, populus Theſſalonicensis illum, velut ad eam concertationem necessarium, dimitti postulabat: Quod quoniam nō impetrabat, in grauē seditionē efferbuit, ac tandē etiam Butheritham ipsum interfecit: Qua re nunciata imperator præter modum excanduit, & certum eorum numerum, qui adfuerant interfici præcepit, ex quo ciuitas multis iniustis cædibus impleta fuit. Siquidem peregrini, qui modò vel ad nauigauerant, vel de via aduenerant ex improviso appræhēdebantur, fiebantque miserabiles clades in quibus & hæc quoque. Mercator pro filijs suis duobus captis seipsum offerens, orabat vt filijs seruatis ipse interficeretur, & in eius facti mercedem auri quicquid habebat militibus pollicebatur: Illi calamitatem hominis miserati, pro vno ex filijs, quocunq; vellet supplicationem admittunt, duos verò dimittere tutum sibi non esse dicunt, ob id quod numerus deficeret. Pater itaque vtrumque lamentabūdu ac plorans intuitus, neutrius electionem facere sustinuit, sed in continua hæsitacione, donec interficerentur ambo, suspensus mansit, æquali vtriusque amore victus: Quin etiam frugi quendam seruum accepi pro domino suo, qui ad lanienam raptabatur, alacriter tunc oppetiisse mortem: Talium igitur ac talibus consequentium malorum, vt consentaneum est, Ambrosius Imperatorem insimulans ab ecclesia arcuit, & à communionē seclufit: Imperator verò publicè coram ecclesia peccatum confessus est, ac toto tempore, quod illi ad pœnitentiam præfinitum erat, vt qui lugeret, Imperiali ornatu vsus non est: Quin & legem quoque illis irrogauit, qui Imperialibus mandatis famulantur, vt in tricesimum

SOZOMENI HISTOR.

vsque diem supplicia differant eorum, qui ad mortē con-
demnati sunt, vt intermedio tempore Imperatoris ira mi-
tigari, & placato eius animo misericordiæ locus esse pos-
set: Ab hoc Ambrosio & alia multa præclare gesta sunt
officio sacerdotali digna, quæ, vt consentaneum est, indi-
genis solis constat. ex præcipuis autem eius factis ego &
illud quoq; cognoui: Moris erat vt Imperatores dū sacris
interessent, in sacrario sederent, Maiestatis ergo à populi
cōsortio separati: Ambrosius autē considerans eam con-
suetudinem vel ex assentatione, vel ex ordinis inscitia esse
natam, Imperatori in ecclesia locum assignauit ante sa-
crarij cancellos, ita vt populum Imperator, Imperatorem
sacerdotes ordine sedis antecederent: Hanc autem opti-
mam constitutionem Theodosius imperator approbavit,
& successores eius corroborauerunt, ac nos eam ex eo
vsque tempore conseruatam cernimus: Eiusdem viri hu-
ius & illud factum memorabile hoc libro complecti ne-
cessarium duxi: Paganus quidam ordine illustris vir, Gra-
tianum conuitiis prociderat, & patre indignum appella-
uerat, eiusque rei habito iudicio capitis damnatus erat:
Cumque iam ad supplicium duceretur, venit in palatium
Ambrosius pro illo supplicaturus. Cæterum cum Grati-
anus eorum instinctu, qui illi damnato insidiabantur, di-
stineretur spectaculis venationū, quales priuatæ delecta-
tionis non publici commodi gratia Principes exhibere
consueuerunt, nec Atrienſium quisquam illi rem indica-
ret, quasi oportunum non esset, recessit: Progressus au-
tem ad illam portam, per quam feras introducebant, clan-
culum se habuit, ac simul cum venatoribus ingressus, non
antea causam rei agere omisit, neque prius Gratiani & au-
licorum eius obsecrationibus cefsit, quàm saluiferū suf-
fragium Gratiano extorsisset, quo morti destinatum libe-
raret: Quin etiam circa legum ecclesiasticarum obseruan-
tiam, & institutionem clericorum sibi commissorum ad-
modum sedulus erat: Ex multis itaq; eius præclaris factis,
hæc à me dicta sint, vt intelligatur, quanta apud Impera-
tores propter Deum loquendi libertate polluerit.

De san-